

ZAMONAVIY MEDEL DIZAYN TENDENSIYASINING LOYIHALASH BOSQICHLARI

Raxmanov Jaxongir Mamasharibovich

Islom Karimov nomidagi

Toshkent davlat texnika universiteti “Sanoat dizayni” kafedrası dotsenti

(ORCID 0009-0004-0362-6110)

Annotatsiya: zamonaviy mebel dizayn tendensiyasi haqida qisqacha ma'lumot berilgan bo'lib, mebellarning funktsionalligi, talablari, ko'rib chiqilgan. Mebel loyihasiga texnik talablar va dastlabki dizayn yechimlariga ta'rif berilgan.

Kalit so'zlar: tendensiya, funktsional, element, interyer, material, texnik, zamonaviy mebel, konsepsiya, shkaf, javon, spetsifikatsiya, qulay, konstruktor, yechim, stillistik, badiiy.

Mebel dizayni – bu interyerda o'z tasavvuringizni shakllantirishning ijodiy jarayoni bo'lib, unda siz o'zingizning o'ziga xosligingizni va individualligingizni to'liq ifodalashingiz mumkin. Mebel dizaynidagi zamonaviy tendentsiyalar shuni ko'rsatadiki, interyer jihozlarning xususiyatga ega bo'lgan ichki elementlarning uyg'un kompozitsiyasidir. Bu har bir element o'z o'rnida bo'lgan va tashqi ko'rinishi bilan ko'zni quvontiradigan interyerda uyg'unlikni yaratadigan professional tartib va g'oyalarning o'ziga xosligidir. Mebel dizayni kelajakdagi vaziyatni dastlabki bosqichda ko'rishga imkon beradi va faqat eng yaxshi va kerakli narsalarni qoldirib, keraksiz narsalarni olib tashlaydi.

1-rasm. Bionik uslubdagi mebel dizayni.

Bizning zamonamizning mebel dizaynida barqaror tendentsiya ko'p sonli ochiq javonlar, bo'shliqlar va tokchalardan iboratdir. Shkaf mebelining o'ziga xos xususiyati yuqori va past tokchalarga aniq bo'linishning yo'qligi, ochiq va yopiq, keng va tor kataklarning tasodifiy tartibda o'zgarishidir.

Bugungi kunda mebel dizayni keng qamrovli farqlarga qaramay, o'z iste'molchilarining asosiy talablariga javob berishga intiladi. Mebelning tashqi ko'rinishi yuqori sifatli materiallar, shuningdek, funksional, ergonomik qulay shakllar va estetik ko'rkamlilik talab etiladi.

Yangi mahsulotni yaratishda dizayn ijodkorligining o'ziga xosligi shundaki, u yagona ijodiy jarayon sifatida ishlaydigan turli xil dizayn turlarini o'z ichiga oladi. Mebel jihozni loyihalashdan oldin ushbu jihozga qo'yiladigan ijtimoiy, funktsional, ergonomik, texnologik va boshqa talablarni, uning odamlar va atrof-muhit bilan o'zaro ta'siri tamoyillari va shartlarini belgilash va tahlil qilish kerak. Ushbu shart va talablarning barchasi mebel loyihada aks ettirilishi kerak.

Ijodiy dizayn jarayoni kutilgan natijaga erishish uchun mebel loyihaaning ketma-ket bajarilishi sifatida ifodalanishi mumkin. Bu ichki va tashqi dizayn omillarining o'zaro

ta'sirida, dizayn fikrining mantiqiy rivojlanishi sifatida, loyihani yaratish bosqichlari ko'rib chiqilishi mumkin.

2-rasm. Nodatiy ko'rinishdagi mebel dizayni.

Tashqi dizayn ijodiy konsepsiyani yaratishni o'z ichiga oladi. Bunda konstruksiyaning maqsadini aniqlashtirish, tashqi muhit xususiyatlarini va uning yaratilayotgan materiallar bilan o'zaro ta'sirini o'rganish bilan bog'liq masalalar hal etiladi.

Mebel loyihasini tugallashdan oldin tahlil asosida birinchi bosqichida interyer uchun kontseptual yechim ishlab chiqiladi va uning tashqi muhit bilan o'zaro ta'siriga qo'yiladigan asosiy talablarini o'z ichiga olgan dizayn spetsifikatsiyasi tuziladi.

Ichki dizayn dastlabki, texnik va batafsil loyihalash bosqichlarini, shuningdek, prototiplarni ishlab chiqarish, sinovdan o'tkazish va nozik sozlashni o'z ichiga oladi. Ichki dizaynning maqsadi – qabul qilingan kontsepsiya va tashqi dizayn talablariga muvofiq loyihani ishlab chiqish.

Mebel dizayn loyihasiga qo'yilgan asosiy talablar:

- yangi estetik shaklni yaratish;
- uslub va ranglarning hamohagligi;

- ergonomik qulayliklar yaratish;
- xavfsizlik, foydalanish qulayligi va tejamkor ishlab chiqarishni ta'minlash;
- jihozning texnik funktsiyalarga muvofiqligini va uni amalga oshirish imkoniyatini ta'minlash;
- tabiiy xom-ashyolardan foydalanish.

3-rasm. Noodatiy stol dizayni.

Texnik taklif. Texnik talablariga muvofiq badiiy va dizayn yechimlari variantlarini topish maqsadida ishlab chiqilmoqda. Texnik taklif bosqichida quyidagi ishlar amalga oshiriladi:

- ma'lumotlarni yig'ish va o'rganish;
- asosiy konstruktiv va pardoqlash materiallarini aniqlash;
- badiiy-dizayn yechim tanlash va variantlarini aks ettiruvchi grafik ishlarni ishlab chiqish;
- texnik taklifni ko'rib chiqish va mijoz bilan kelishish.

Texnik taklifning grafik materiallarida mahsulotning asosiy qismlari va ishlash tamoyillarining o'zaro ta'siri, o'lchamlari va tasvirga qo'llaniladigan boshqa ma'lumotlar haqida tasavvurga ega bo'lish imkonini beruvchi mahsulot variantlari tasvirlari bo'lishi

kerak. Texnik taklifning grafik ishlarini tayyorlash tartibi ishlab chiquvchi tashkilot tomonidan belgilanadi. Buyurtmachining texnik taklifni tasdiqlashi dastlabki loyihani ishlab chiqish uchun asosdir.

Dastlabki dizayn. Mahsulotning shakli, uning tarkibiy qismlari va asosiy dizayn yechimi haqida to'liq tushuncha beradigan badiiy va dizayn yechimlarini yaratish maqsadida ishlab chiqilgan bo'lib, bu mahsulotning tuzilishi va ishlash printsipini tushunishga imkon beradi. Ular ishlab chiqilgan mahsulotni interyer bilan bog'laydi, mahsulotning stilistik yo'nalishini, uning funkcionalligini aniqlaydi, umumiy o'lchamlarni va boshqa parametrlarni aniqlaydi.

Loyiha bosqichida quyidagi ishlar bajariladi:

- mahsulotning badiiy-konstruktorlik yechimining qabul qilingan variantini ishlab chiqish;

- maket yoki eksperimental namunani ishlab chiqarish va sinovdan o'tkazish.

Dastlabki loyihaning asosiy hujjati badiiy va dizayn umumiy ko'rinishi bo'lib, unda quyidagilar bo'lishi kerak:

- mahsulotning tasviri (turlari, bo'limlari, bo'limlari, kengaytmalari); tasvirlarga qo'llaniladigan o'lchamlar va boshqa ma'lumotlar; badiiy dizayn yechimini tushunish uchun zarur bo'lgan qismi (rang, tekstura va boshqalar).

Texnik loyiha. Ishlab chiqilayotgan mahsulotning tuzilishi va ishchi hujjatlarni ishlab chiqish uchun dastlabki ma'lumotlarni to'liq tushunishni ta'minlaydigan yakuniy texnik va dizayn yechimlarini amalga oshirish maqsadida ishlab chiqilgan.

Hozir yumshoq mebel dizaynining asosiy kontseptsiyasi o'zgarmoqda. Bir qator dizaynerlarning fikriga ko'ra, juda katta yumshoq mebellar bo'shliqni og'irlashtiradi. Va shunga qaramay, bu kontseptsiyaga qaramay, yumshoq mebel o'zining qadrini yo'qotmaydi. Mebelda juda ko'p foydali narsalar oddiy divanlar va kreslolarining funkcionalligini oshiradigan va qo'shimcha qulaylik yaratadigan yig'ma javonlar, yon stollar, yumshoq mebellarning dizayn xususiyatlariga bog'liq bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. J. Rakhmanov APPLICATION OF DIFFERENT POPULAR STYLES IN FURNITURE DESIGN // SAI. 2023. №A1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/application-of-different-popular-styles-in-furniture-design/viewer>
2. Рахманов Жахонгир Мамашарибович. “ПРИМЕНЕНИЕ БИОНИЧЕСКОГО МЕТОДА В ДИЗАЙНЕ МЕБЕЛИ.” Conferencea (2022): 58-61. <https://conferencea.org/index.php/conferences/article/view/393>
3. Raxmanov Jaxongir Mamasharibovich. Zamonaviy Mebel Dizayn Turlari Va Ularning Tasniflanishi. Journal of Advanced Research and Stability. Vol. 2 №1.2022. <https://www.sciencebox.uz/index.php/jars/article/view/702>
4. Одилова С. Д. История создания предметов мебели у народов среднеазиатского региона //Проблемы науки. – 2020. – №. 6 (54). <https://cyberleninka.ru/article/n/istoriya-sozdaniya-predmetov-mebeli-u-narodov-sredneaziatskogo-regiona/viewer>
5. Маъруфов Фаррух Одилович ТРАНСФОРМИРУЕМАЯ МЕБЕЛЬ // Наука, образование и культура. 2021. №2 (57). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transformiruemaya-mebel/viewer>
6. Маъруфов Фаррух Одилович Мебель для сидения в стиле барокко // Наука, образование и культура. 2020. №6 (50). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mebel-dlya-sideniya-v-stile-barokko>
<https://oarepo.org/index.php/oa/article/view/2531>
<https://nsportal.ru/npo-spo/vosproizvodstvo-i-pererabotka-lesnykh-resursov/library/2019/09/24/dizayn-sovremennoy-mebeli>
<https://studfile.net/preview/7003895/page:3/>